

М О Т И В И

на Красимира Пенева Костова –
съдия в Апелативен специализиран наказателен съд

по чл.12, ал.4 от Правилата за провеждане на избори за членове на
Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите
вр. с чл.29в, ал.4 от ЗСВ

Извървах последователно всички нива на съдийската професия до длъжността, която заемам. Имам дългогодишен магистратски опит и поглед за голяма част от проблемите на българското правосъдие, в това число на съдебната администрация. Участвах в персоналното основаване на Апелативния специализиран наказателен съд, в развитието и укрепването на специализираните структури. Включих се в множество допълнителни дейности, както за повишаване на собствената си квалификация, така и на колеги. Участвах в колективни органи, с функции, близки до сферата на правосъдието, в конкурсни комисии на конкурси за съдии, съдебни помощници и съдебни служители. Приобщих се в процеса на подготовката за усъвършенстване на законови и създаване на подзаконови нормативни актове (НК, НПК, ЗСВ, наредби и пр.), чрез представяне на становища и изразяване на позиции на работни срещи, комисии, в Съвета по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система, и в правната комисия на Народното събрание. Изучавах европейския наказателен стандарт и се запознавах с чуждестранни съдебни практики. Излагах визията си за напредъка на специализираните съдилища и специфичните им потребности пред представители на Европейската комисия.

Навсякъде, където премина професионалният ми път, съм срещала уважение, разбиране и подкрепа. Награждавана съм от ВСС със „Служебна благодарност и грамота“ за образцово изпълнение на служебните задължения и високи нравствени качества, а по повод последното ми повишаване в длъжност, като съдия в АСНС, бях удостоена за отлична работа в Пловдивския районен и Пловдивския окръжен съд, с почетния знак на ПОС и грамота.

Поддържам непрекъснати контакти с магистрати в страната и се информирам за състоянието на органите, в които правораздават. Стремя се

регулярно да следя и анализирам работата на действащия понастоящем Висш съдебен съвет. Интересувам се от хода на съдебната реформа, заложена в Актуализираната стратегия и пътната карта за нейното изпълнение, а също и от причините, затрудняващи постигането на някои от набелязаните в тях цели, от факторите, предпоставящи ефективност или неефективност на някои от предписаните мерки.

Чужди са ми всякакви форми на корупция и влияние. Не толерирам немарливост и безотговорност. Привърженик съм на оперативността и прагматизма. Ръководила съм се винаги от разбирането, че правосъдието е в услуга на хората, а не обратното и че всички усилия – индивидуални и екипни, за да имат смисъл, трябва да бъдат съсредоточени за постигането на този най-значим резултат. Не ми липсват смелост и решителност. Старая се да научавам всички гледни точки, преди да изразявам мнението си. Не търся задължително одобрение, а начини за убеждение. Вярвам, че и най-дискусионните теми имат допирни аспекти и могат да получат обществено приемлив развой.

Уважаеми колеги,

Номинирането ми от мнозинството от съдиите в специализираните наказателни съдилища за член на Висшия съдебен съвет, приемам като висока оценка за личната ми работа и за общите ни усилия по изграждане и отстояване авторитета на тези институции. То е проява на доверие, че притежавам потенциал да изпълнявам качествено далеч по-тежки и отговорни ангажменти, които съответната позиция – член на съвета, налага. Силно се надявам, да го оправдая и за себе си гарантирам, че в условията на колективност, ще дам цялата си енергия да го сторя с личен пример.

Красимира Костова

К О Н Ц Е П Ц И Я

на Красимира Пенева Костова –
съдия в Апелативен специализиран наказателен съд
по чл.29в, ал.4 от ЗСВ

Уважаеми колеги,

Правното положение, организацията и дейността на Висшия съдебен съвет са подчинени на строга нормативна рамка, с която новосформираният му състав, в бъдеще, задължително ще се съобразява. Ето защо, в настоящото изложение няма да се спирам на въпроси, засягащи квотното правило за излъчване на членове на съвета, техният брой и съотношение, делението на колегии, мандатността и пр., чието пререшаване, макар и подложено на обществен дебат, неминуемо предполага конституционни промени. На мнение съм, че базовите функции на ВСС, закрепени в чл.16, ал.1 от ЗСВ, е постижимо да бъдат реализирани и без трансформация на сегашния конституционен модел, стига персоналният състав на коментирувания орган, да отговаря на легитимните условия за професионализъм и нравственост, и стриктно да следва принципа за независимост.

Без да претендирам за оригиналност, прецизност и пълнота, ще представя схематично позицията си по част от основните направления в дейността на съвета, които дават отражение на неговия облик и състоянието на съдебната система като цяло. Някои от възгледите ми, ще преповторят или ще бъдат преповторени в други концептуални проекти, но намирам това за естествено и логично, предвид общите проблеми на съдебната власт, и съответните им възможни решения. Намирам го дори за благоприятен знак за конструктивно взаимодействие.

Съдебна карта и система за натовареност

Рискувайки (в мой ущърб), да се отклоня от класическия „полезен“ изборен популизъм, проповядващ избягване на дискусии, дори уязвими теми, ще се спра първо на въпросите за съдебната карта и системата за натовареността, защото те са пряко рефлексирани върху проблемите с неравномерното натоварване на магистратите, и небалансираното разпределение на финансовите средства. Всеизвестно е, пък и отчетено в международен план, че към момента, у нас отсъства

ефективна териториална структура на органите на съдебната власт, ефективно разпределение на човешкия ресурс, както и вярно отчитане на съдийския труд. В общественото пространство се прокламират различни схващания за варианти на оптимизация – от редуциране броя на определени съдилища със специална компетентност, до много по-глобална реконструкция, засягаща всички видове съдилища в България, обвързана с промяна на подсъдността в процесуалните закони и промяна в административното деление на страната. Привърженик съм обаче, на възприетата от сегашния ВСС позиция за необходимо, в близко бъдеще, преустройство на съдебната карта на районните съдилища и прокуратури, по критериите, обсъдени от съвета и приети с решение по протокол № 40/15.07.2015 г., а именно: *относителен праг на минималната численост на съдиите; натовареност на съдилищата; данни за брой и разпределение на населението (демографско състояние на районите); географски разстояния (достъп до транспорт); социално-икономическо развитие на районите; дигитална достъпност и други възможни, индивидуални фактори, защитаващи приоритетни интереси (национална сигурност и пр.)*. На мнение съм, че тя заслужава да бъде следвана, независимо от контрааргументите от политически, социален и социално-икономически характер, защото би осигурила по-качествено правосъдие, със запазване на достъпа до правосъдието и по-рационално бюджетиране. Съзнавам, че засегнати страни ще има и точно за отчитане на техните гледни точки и предприемане на мерки за ограничаване на евентуалните негативни последици, сегашният съвет възложи провеждането на широки дискусии с магистрати, местни власти, представители на Нотариалната камара, на Камарата на частните съдебни изпълнители, в които се включиха и различни експерти. Отчитането има своето проучвателно-подборно значение, но не е основание за „стъпка назад“ в реформата. Още по-малко основание, би била евентуалната поява на политически давления, които, ако бъдат избрана за член на съвета, ще посрещна с непоколебимо противодействие. Намирам, че по темата „съдебна карта“, е нужно да се прояви по-голяма активност и да се пристъпи към реално отпочване на преустройствения процес, понеже същият изисква определен подготвителен етап, а и забавянето му вече е на път да се превърне в допълнително изпитание за магистратите, служителите и общностите в потенциално застрашените райони, които от няколко години стоят в очакване и неизвестност.

Системата за изчисляване на натовареността на съдиите (СИНС), е другият доста спорен пункт на реформата. Оплакванията, които не бива да бъдат пренебрегвани, са свързани най-вече с нейния сложен изчислителен механизъм, с трудно разбираемия за съдиите първичен измерител и с числовия еквивалент на коефициентите за тежест, респективно коригиращите коефициенти. Със задължителната уговорка, че системата продължава да се нуждае от доусъвършенстване (предимно по коефициентите, за да се постигне правилно отчитане на делата, без подценяване или надценяване на тежестта им; предвиждане на допълнителни възможности за отчитане), тя следва да бъде определена за по-добрата алтернатива от наличния понастоящем необективен измерителен метод – брой дела. Генезисът ѝ е съсредоточен върху търсенето на оптималната времева заетост на съдията с дадено дело и с другите му дължими по правораздаването дейности, което е реалният показател за изчисляване на съдийския труд. Ерго, дори в бъдеще да се обсъждат по-рационализирани модели, те неизбежно отново ще се развиват на подобна основа. След акуратното дооформяне на показателите на СИНС, обвързването ѝ със системата за разпределение на делата, ще има за последица изравняване на натоварването между съдиите, поне в рамките на един съд.

Зад съдебната карта и системата за натовареност, стои изключително задълбочен и огромен по размерите си аналитичен труд, който според мен, може и трябва да бъде подходящо използван от новия ВСС, чийто усилия следва да бъдат съсредоточени предимно в практическото изпълнение на набелязаните цели, а не в заместването им, налагащо отново време и енергия за поредната им обосновка.

Освен това, за по-ефективното разпределение на кадровия ресурс и за изравняване на натоварването, новият ВСС трябва да не преустановява тенденцията по преместването на незаети щатни бройки от ниско натоварените към високо натоварените съдилища, както и да участва активно в законодателни инициативи за промени в процесуалните закони, свързани с подсъдността и разширяване приложното поле на алтернативните способи за разрешаване на спорове, допитвайки се до магистратите и другите представители на юридическата гилдия, каквато успешна практика бе създадена чрез формирания към ВСС Граждански съвет.

Бюджет, финансиране и съдебно имущество.

В мандата на новия ВСС, по направлението бюджет и финанси, според мен, приоритетни трябва да бъдат: повишаването събираемостта на вземанията на съдебната власт, регулярното актуализиране на възнагражденията на съдиите и съдебните служители; оптимизирането на разходите и осигуряването на средства за оборудване на съдилищата със системи за видеоконференция.

Според публично оповестените данни, до около средата на 2015 г., несъбраните вземания, непогасени по давност, са възлизали на около 750 милиона лева. Фрапиращата цифра, изисква сериозно ангажиране на съдебното изпълнение (държавно и частно) и спешното му задействане в полза на съдебната система. Разширените правомощия на държавните съдебни изпълнители по чл.264, ал.2 от ЗСВ (със законодателното изменение, в сила от 09.08.2016 г.), трябва да бъдат ефикасно употребени, без да се изоставя възможността за съдействие и от частното изпълнение, в каквато насока сега действащият ВСС е направил постъпки. Способ за повишаване на събираемостта е и активирането на регламента на чл.78, ал.3 от ЗИНЗС, за принудително събиране на задължения към съдебната власт, чрез удържки от възнагражденията за работа на лишените от свобода, за което е необходима координация между ВСС и министерство на правосъдието. Трябва да бъдат преодолені още и разногласията с Националната агенция за приходите, с оглед постигане на напредък във финансовата политика на съвета.

Внедряването във все повече съдилища на системи за видеоконферентна връзка, безспорно е значителна инвестиция, чието осигуряване може да се търси чрез външни програми и проекти, но ако е за сметка на бюджета на съдебната власт, тежестта ѝ може да бъде намалена чрез планиране и поетапно изпълнение. Тя е наложителна, наред с промяна в процесуалните закони (въвеждане на дистантен разпит и за вещите лица на територията на страната), защото освен финансово облекчаване на делата от ненужни пътни разноски на свидетели и експерти, би имала широко приложение и в други, релевантни за правосъдието дейности, изискващи разходи за командироване и пр. Наред с разглеждането ѝ като вложение за очаквани икономии, видеоконференцията без съмнение е и адекватна ускоряваща производствата мярка, заради ефекта по ограничаване отлаганията на делата.

Намирам също, че би било уместно, по примера на въведения общ, централизирано поддържан от ВСС счетоводен софтуер на съдилищата, да се извърши проверка и за финансовата целесъобразност от преминаване към единна за всички съдилища информационна система по „труд и работна заплата“ (оперираща с бази данни за заплати, отпуски, личен състав, възнаграждения за вещи лица и съдебни заседатели, граждански договори и др.), вместо досегашното поотделно ползване на различни системи с такова предназначение, за което всеки съд сключва договори и плаща абонамент.

По отношение на сградния фонд, считам, че не бива да се допуска възлагането му за стопанисване на председателите на отделните съдилища, без предварително кадрово обезпечаване с персонал, който практически да бъде натоварен с обслужващите стопанисването задачи и без предоставяне, в копия, на следващата се за сградата пълна проектна документация и документация за правния статут. Отделно, с промяната в ЗСВ от август 2016 г. и включването в преходните разпоредби на § 83, ал.2, създаващ ситуация на квази съсобственост между ВСС и МП в неделими сгради, се стигна както до затруднения при изпълнението на задълженията по ал.3 на същия параграф, така и до неяснота за обитателите им, на какъв принцип ще се уреждат сградната поддръжка и ремонти (текущи, неотложни и пр.). Необходимо е да се създадат съвместно от ВСС и правосъдното ведомство, правила, които да се сведат до знанието и на стопанисващите конкретните постройки председатели, как ще се правят и съответно възстановят разходите по упоменатите мероприятия.

В случаи на сграден недостиг или при настъпване на увреждащи или застрашаващи сградния фонд обстоятелства, трябва да се реагира от страна на съвета незабавно, с нужното ангажиране на членовете му (поне участващите в комисия „Управление на собствеността“) по координирано взаимодействие с представителите на изпълнителната власт, за отстраняване на проблемите.

При добро планиране, разумно разходване и регулярно попълване на бюджета на съдебната власт с приходи от собствена дейност, намирам за постижимо в рамките на един мандат да се започне процес на устройване на още една почивна база за съдии и съдебни служители, тъй като наличната, е крайно недостатъчна за желаещите да я ползват.

Атестиране и конкурси

Редът за атестирането и конкурсите е сравнително нов, поради което е трудно да се прогнозира, дали ще оправдае нормативно заложените, като

по-добри, резултати, които магистратите очакват. Най-важната задача според мен, в това направление, е своевременното обявяване на конкурси и провеждане на конкурсни процедури. Отсъствието на конкурсни процедури по новия ред, до месец февруари 2017 г., беше резонно обусловено от необходимостта ВСС да подготви и приеме подзаконови нормативни актове, детайлизиращи правилата по съответната материя, но при наличието вече на такива правила, за бъдещия състав на кадровия орган, ще бъде от първостепенна важност, да не допуска забавяне в кариерното израстване. Следва да се има предвид, че с премахването на законовата опция за командироване на незаета длъжност, забавянето на конкурсите, би довело до драстични негативни последици, защото даже и при прибягване до т.нар. „листа на чакащите“, заемането на едно работно място, в повечето случаи, автоматично води до овакантиране на друго.

Поощрения и наказания

Все още в магистратските среди се наблюдава явен контраст между т.нар. „срочни“ и „качествени“ съдии. Нужно е съвета, да работи методично за сливане на тези две категории в облика на българския съдия, с всички предвидени механизми, в т.ч. на поощренията и чрез дисциплинарната отговорност. Механизмът на поощряването не се използва достатъчно, а дори и да няма парично изражение, той е много важен за самочувствието на съдията и неговата лична мотивация.

Едно от най-съществените условия за ефективност на дисциплинарите процедури е съкращаването на продължителността им. Независимо от трайно установените в ЗСВ кратки срокове за образуване на производствата, за определяне на дисциплинарен състав и за произнасяне, както и независимо от предвидения общ 3-месечен инструктивен срок, на практика всички сме свидетели на продължаващи с години дисциплинарни процедури. Причините за забавянето следва да бъдат анализирани и обобщавани и в зависимост от естеството им, да се предприемат мерки за тяхното неутрализиране.

Приветствам въвеждането на оздравителните правила по чл.325 от ЗСВ. Смятам ги за напълно подходящи за отразените в закона два вида нарушения и застъпвам мнението, че трябва да получат широко приложение. Бъдещата практика за случаите, по които те ще се прилагат обаче, трябва да бъде подчинена на ясни единни критерии, за да не поражда съмнение за неоснователно толериране.

Информационни технологии и комуникация

В сферата на информационните технологии и комуникацията, ВСС и понастоящем разполага с добре развит набор от предписания, обхващащ законови разпоредби, разработени стратегии, планове и писани политики. Ангажимент на новия ВСС, при спазване на приемственост, следва да се очертае системната работа по въвеждането на електронното правосъдие в указания от ЗСВ срок, изтичащ в рамките на предстоящия мандат.

Обратната връзка с магистратите, дори и залегнала като теоретична постановка, беше слабо доловима, а е необходимо да се превърне също в особено значим за новия състав на съвета, приоритет, включително и мой, ако ми се гласува доверие за това.

Според представите ми, в колективната си дейност, членовете на съвета, трябва старателно да проучват фактите, преди изказване, гласуване или внасяне на предложения, следвайки своята преценка и убеждения. Трябва да са готови за проактивен подход в търсенето и предлагането на полезни решения. Да не бягат от трудните теми, а да заемат ясна, обоснована и достъпна теза. Да се придържат към предсказуемо поведение при сходни въпроси и да прилагат с равна мяра спрямо всички магистрати. По важните въпроси – да са готови да търсят максимален консенсус, без себедоказване и предизвикване на конфликти, основани на симпатии и антипатии, или дължащи се на влияние, защото обществената преценка за независимостта на съдебната власт, поставя началото си от тях.

В заключение, уважаеми колеги, искам да подчертая, че предоставям настоящата си концепция, съобразно закона, като кандидат, дал съгласие да бъде номиниран, без да забравям, че кандидатствам за избиране, не на самостоятелна позиция, а в колективен орган, чийто общи позитивни резултати, не бих могла непременно да гарантирам. Това, за което бих могла да гарантирам, са собствените ми добросъвестни усилия, старание, усещане за справедливост и воля да отстоявам съдийската независимост.

С уважение: